Niet alleen het oosten heeft zijn wijsheidsleren, we hebben er in het westen ook verschillende, waarvan ik het Evangelie van Thomas een juweel vind. Het is een geschrift dat de Woorden van Jezus zelf bevat, uitspraken met eeuwigheidswaarde, een geschrift dat een spirituele leidraad kan zijn voor je dagelijks leven en je werk, en de basis voor je handelen kan zijn, zowel in het klein als in het groot.
Prof. G. Quispel omschreef het Thomas Evangelie als een van de belangrijkste ontdekkingen van de vorige eeuw. Het Koptische Evangelie van Thomas (een vertaling uit het Grieks) werd in 1945 in de buurt van Nag Hammadi in Egypte gevonden, samen met 41 andere grotendeels onbekende geschriften uit de eerste eeuwen van onze jaartelling. Er waren al drie Griekse fragmenten van dit evangelie bekend (gevonden in 1897 en 1903 in Oxyrhynchus), en die bleken van groot belang om de koptische versie te kunnen aanvullen en begrijpen: Quispel vermeldt dat er veel fouten en leemten in de Koptische tekst bleken te zitten, die met behulp van de Griekse teksten konden worden verbeterd en aangevuld.
Prof. Quispel heeft op basis van zijn wetenschappelijk onderzoek het Thomas Evangelie te boek gesteld zoals hij denkt dat het oorspronkelijk geweest is. Hij heeft de Koptische en Griekse fragmenten zo gecombineerd dat de oorspronkelijke versie zoveel mogelijk wordt benaderd.
Er zijn meerdere versies van het Thomas-evangelie in omloop, die overigens allemaal dicht tegen elkaar aanliggen, maar waarin soms voor andere woorden

is gekozen bij de weergave. Ik heb de reconstructie van Prof. Quispel als uitgangspunt genomen.

Het Thomas evangelie is weergegeven in Logions, Woorden van Jezus. Het zijn korte uitspraken, vragen en antwoorden, of parabels die aan Jezus zelf zijn toegeschreven en die ook inderdaad heel waarschijnlijk van Jezus afkomstig zijn. De logions zijn genummerd, 114 in getal.
Sommige uitgaven hebben een paar logions meer, waarover geen eenduidigheid bestaat of ze wel of niet tot het Thomas Evangelie behoren. Misschien is er sprake van bewuste opzet in de volgorde van de logions, maar als je de logions op een andere manier rangschikt komt er een bijzondere rode draad tevoorschijn, en zien we leringen en inzichten naar voren komen die parallel lopen met de grote oosterse wijsheidsleren.

Ik wil een aantal logions uit het Thomas Evangelie groeperen en tezamen duiden.

Deel 1: Het goddelijke in ons.
Hoe kan ik sterven als ik nooit geboren ben?

Logion 50:
Jezus zegt:
Als ze jullie vragen: 'Waar komen jullie vandaan?'
antwoordt hun dan: 'Wij zijn gekomen uit het licht,
waar het licht ontstaat en bestaat en zich in hun evenbeelden openbaart.'
Als ze jullie vragen: 'Wie zijn jullie?',
antwoordt dan: 'Wij zijn de kinderen van het licht en wij zijn de uitverkorenen van de levende Vader.'
Als ze jullie vragen: 'Wat is het bewijs dat jullie Vader in jullie is?'
antwoordt hun dan: 'Het is een beweging en een rust.'

Logion 84:
Jezus zegt:
Als jullie je gelijkenis in de spiegel zien, scheppen jullie daar behagen in. Maar als jullie je evenbeelden aanschouwen, die ontstaan zijn lang voor jullie geboren werden, die niet sterven en nu niet zichtbaar zijn, hoeveel vreugde zullen jullie dan ervaren!

Logion 77:
Jezus zegt:
Ik ben het Licht, dat boven alles is.
Ik ben het Al:
het Al kwam uit mij voort
en het Al komt tot mij.

Logion 82:
Jezus zegt:
Wie dicht bij mij is, zit dicht bij het vuur
en wie ver van mij is, is ver van het Koninkrijk.

Logion 108:
Jezus zegt:
Wie de woorden uit mijn mond indrinkt,
zal worden als ik en ik als hij
en de verborgenheden zullen hem geopenbaard worden.

Toelichting

Wijsheidsleren, alchemistische geschriften, maar ook leringen die we bij natuurvolkeren aantreffen, hebben alle hun eigen uitdrukkingen om aan te geven dat álles uit dezelfde bron komt, een transcendente bron. Jezus verwijst naar het licht en stelt dit impliciet gelijk aan het goddelijke, wat voor hem de Vader is (logion 50). Andere religies en culturen kunnen hier andere namen aan geven, het achterliggende idee is echter hetzelfde.
Er is een totale eenheid van al wat leeft omdat we met alles en iedereen de goddelijke transcendente bron delen. Deze bron is niet statisch, maar pulseert in een ritme van beweging en rust, van jang en jin, van mannelijk en vrouwelijk (logion 50).

De hele kosmos is één grote interactie tussen jang en jin, en uit deze dynamiek komt alles voort. Zoals de Tao Teh King zegt: het één baart de twee, het twee baart de drie en het drie baart de tienduizend dingen. Ofwel: Het licht is de bron die jin en jang baart, en jin en jang baren op hun beurt een dynamiek (drie) waaruit alle verschijningsvormen ontstaan.
Wij zijn één van de verschijningsvormen, maar wel een met bewustzijn. We zijn geneigd om alleen naar het tastbare te kijken en zien daardoor vaak alleen maar onze uiterlijke vorm in de spiegel. Maar wanneer we zouden kijken vanuit het eenheidsbesef, vanuit het licht dat we in diepste wezen zijn, dan zouden we contact hebben met alles en iedereen, en contact hebben met onze eeuwigheid: met dat wat nooit geboren kan worden en ook niet sterven kan, omdat het er altijd al is (logion 84).

Je kunt Ik zeggen tegen je ego, maar als je het besef hebt dat je ego een waardevol instrument is om jezelf te verwerkelijken, maar niet het enige in de wereld is, dan zul je ontdekken dat de goddelijke vonk, het licht, of de Vader, ook ín je aanwezig is. Jij bent vanuit het perspectief van ons bewustzijn en ons ego voortgekomen uit dat licht, uit het Al. Voor het bewustzijn is dat de ultieme bron. Maar omdat jij een zuivere uitdrukking bent van dat Licht en dus van het Al dat diep in jou en in al wat leeft ligt, is vanuit het perspectief van het Al tegelijkertijd alles uit jou voortgekomen. Het Al, de Bron, het Licht, of hoe je het ook noemen wilt, kent geen onderscheid is (logion 77).
Jezus geeft aan dat hij vanuit het perspectief van het Licht en het Al de wereld bekijkt. Maar omdat ieder hetzelfde licht deelt en IS, kan het niet anders of iedereen ís in diepste zin Jezus zelf. Hoe dieper je deze waarheid snapt en doorvoelt, hoe dichter je bij de eenheid, bij het Koninkrijk bent (logion 82). Hoe dichter je bij het Licht bent, des te zuiverder zul je kunnen zien, weten en voelen (logion 108).